

**Examenul național de bacalaureat 2021**  
**Proba E. d)**  
**Logică, argumentare și comunicare**

**Testul 3**

***Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar***

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

**SUBIECTUL I**

**(30 de puncte)**

A. Irja a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. A bizonyítandó tézis:
  - a. a bizonyítás során változhat
  - b. legalább egy valószínű kijelentés lehet
  - c. egy nem világosan megfogalmazott kijelentés lehet
  - d. a saját bizonyításának alapja lehet.
2. Az alábbiak közül melyik típusú következtetésre egy konkrét példa a *Ha minden ember értelmes lény, akkor némely értelmes lény ember* következtetés?
  - a. közvetett induktív
  - b. közvetlen induktív
  - c. közvetett deduktív
  - d. közvetlen deduktív
3. Melyik fogalom-pár között van azonossági logikai viszony?
  - a. labdarúgó – sportoló
  - b. mérnök – férfi
  - c. katona – honvéd
  - d. gerinces – tigris
4. Az *Egyes kedvenc háziállatok nem barátságosak az idegenekkel* kijelentés logikai alanya:
  - a. egyes kedvenc háziállatok
  - b. egyes háziállatok
  - c. kedvenc háziállatok
  - d. Háziállatok.
5. Az osztályozási művelet egyik helyességi szabálya leszögezi, hogy az osztályozás ugyanazon fokán az eredményként kapott osztályok között csakis:
  - a. alá-fölé rendeltségi viszony lehet
  - b. azonossági viszony lehet
  - c. megegyezési viszony lehet
  - d. kizárási viszony lehet.
6. A tartalom szempontjából a *csokoládétorta* fogalma:
  - a. abszolút, konkrét, összetett, pozitív
  - b. relatív, elvont, összetett, pozitív
  - c. elvont, egyszerű, abszolút, negatív
  - d. konkrét, pozitív, relatív, negatív.
7. A részleges indukció:
  - a. egy osztály egészéből kiinduló konkretizálás
  - b. egy osztály egy részéből kiinduló konkretizálás
  - c. egy osztály egészéből kiinduló általánosítás
  - d. egy osztály egy részéből kiinduló általánosítás

8. A teljes indukció egy olyan érvelés, amelyre jellemző:
- bizonyos ténymegállapítások egyszerű felsorolása és az ellenpélda hiánya
  - konklúziója biztos
  - végtelen számú elemet tartalmazó osztályból indul ki
  - konklúziója valószínű.
9. Az alábbiak közül melyik magállapítás fejezi ki az *öntudatos tanuló* fogalmának kiterjedési körét?
- egyes tanulóknak az a tulajdonsága, hogy rendszeresen tanulnak
  - az öntudatos tanulók összessége
  - nagy jegyeket tartalmazó ellenőrző könyvek
  - tantárgyolimpiákon való részvételek és díjak
10. Az *Egyes élethelyzetek nehezen elfogadhatók* kijelentés:
- egyetemes állító
  - egyetemes tagadó
  - részleges állító
  - részleges tagadó.

20 pont

B. Adottak az A, B, C, D és E terminusok úgy, hogy A metszési viszonyban van B-vel, C az A és B metszési területének alárendeltje, D a B-nek fajfogalma, és kizárási viszonyban van A-val; E alárendeltje A-nak és metszési viszonyban van B-vel, de kizárási viszonyban C-vel.

- Ábrázolja az Euler diagramok módszerével egy közös diagramban az öt terminus közötti logikai viszonyokat! 2 pont
  - Állapítsa meg ezeknek a logikai viszonyoknak az alapján, hogy a következő kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak (jelölje **I**-vel az igaz, **H**-val a hamis kijelentéseket)!
- Minden A – C.
  - Minden D – B.
  - Némely C – D.
  - Némely A – B.
  - Némely B – C.
  - Egyetlen A sem D.
  - Egyetlen B sem E.
  - Némely C – E.

8 pont

#### **SUBIECTUL al II-lea**

**(30 de puncte)**

Adottak a következő kijelentések:

- Minden fegyelmi kihágás elítélendő cselekedet.*
- Némely költő melankólikus temperamentumú személy.*
- Egyetlen díjazott tanuló sem büntetett fegyelmileg.*
- Némely törvénytervezet nem lesz normatív előírás.*

- A. Írja le a 3-as és 4-es kijelentéseknek megfelelő logikai formulákat! 2 pont
- B. Alkossa meg, formális és természetes nyelvezetben egyaránt, az 1-es kijelentés ellentettjét, a 2-es kijelentés fölérendeltjét, a 3-as kijelentés alárendeltjét és a 4-es kijelentéssel ellentmondásban levő kijelentést! 8 pont
- C. Hozza létre formális és természetes nyelvezetben egyaránt a 2-es és 3-as kijelentés megfordítottját és átalakítottját! 8 pont
- D. Alkossa meg, formális és természetes nyelvezetben egyaránt, az 1-es kijelentés megfordítottjának átalakítottját! 4 pont
- E. Két tanuló, X és Y, a következőképpen vélekedik:
- X: *Ha egyes összejövetelek nem sikeresek, akkor egyes összejövetelek sikertelenek.*
- Y: *Ha egyes fiatalok nem lelkesednek az irodalom iránt, akkor egyesek, akik lelkesednek az irodalom iránt, nem fiatalok.*

- a. Îrja le formális nyelvezetben a két tanuló vélekedését! **4 pont**
- b. Állapítsa meg a két formalizált gondolatmenet logikai helyességét/helytelenségét! **2 pont**
- c. Magyarázzatok meg, hogy Y tanuló gondolatmenete miért helyes/nem helyes logikai szempontból! **2 pont**

**SUBIECTUL al III-lea**

**(30 de puncte)**

**A.** Legyen a következő két szillogizmus módozat: eae-1, aii-3.

1. Írja le a nekik megfelelő következtetési sémákat, és alkosson természetes nyelvezetben egy szillogizmust, amelyik megfelel a kettő közül valamelyiknek! **8 pont**

2. Ellenőrizze a Venn diagramok módszerével mindkettő érvényességét, kijelentve, hogy milyen döntésre jutott! **6 pont**

**B.** Alkosson formális és természetes nyelvezetben egyaránt, igaz premisszákból kiindulva, egy érvényes szillogizmust, amelyben igazolja a következő kijelentést: *Némely érvényes gondolatmenet közvetett deduktív következtetés!*

**6 pont**

**C.** Legyen a következő szillogizmus: *Ha némely hamis híradás dezinformáló cselekedet, akkor némely hamis híradás a közvélemény manipulációja, mivel minden dezinformáló cselekedet a közvélemény manipulációja.*

Állapítsa meg, hogy az alábbi kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak a megadott szillogizmisra nézve (jelöljétek **I**-vel az igaz és **H**-val a hamis kijelentéseket)!

1. A felső terminus nem elosztott a felső tételben.

2. A szillogizmus középső terminusa a „dezinformáló cselekedet”.

3. A szillogizmus alsó tétele részleges állító kijelentés.

4. A konklúzió logikai alanya elosztott az alsó tételben.

**4 pont**

**D.** Legyen a következő meghatározás:

*A delta egy domborzati forma.*

a. Nevezzen meg egy helyességi szabályt, amelyet megsért ez a meghatározás! **2 pont**

b. Nevezzen meg egy a fentitől különböző helyességi szabályt, és határozza meg a „delta” fogalmát úgy, hogy megsértse ezt a szabályt! **4 pont**